

Ο
ΦΥΛΑΚΑΣ
ΣΤΗ
ΣΙΚΑΛΗ

ΤΖ. ΝΤ. ΣΑΛΙΝΤΖΕΡ

Μετάφραση
ΑΘΗΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονοι Κλασικοί – 45

Τζ. Ντ. Σάλιντζερ, *Ο φύλακας στη σίκαλη*

J. D. Salinger, *The Catcher in the Rye*

Μετάφραση: Αθηνά Δημητριάδου

Διορθώσεις: Μαριάνθη Κιουρτσόγλου

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Copyright© 1945, 1946, 1951 by J. D. Salinger

Copyright© renewed 1973, 1974, 1979 by J. D. Salinger

Greek language rights arranged with the J. D. Salinger Literary Trust through JLM Literary Agency, Athens, Greece

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2019

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις

Little, Brown and Company, ΗΠΑ, 1951

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα: *Ο φύλακας στη σίκαλη*,

μτφρ. Τζένη Μαστοράκη, εκδόσεις Επίκουρος, Αθήνα, 1978

Αναθεωρημένη έκδοση στην ελληνική γλώσσα: *Στη σίκαλη*,

στα στάχια, ο πιάστης, μτφρ. Τζένη Μαστοράκη,

εκδόσεις Γράμματα, Αθήνα, 2014

Νέα έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Νοέμβριος 2020

Ευχαριστούμε την Τζένη Μαστοράκη για την ευγενική

παραχώρηση του τίτλου «Ο φύλακας στη σίκαλη»

KET Γ537 ΚΕΠ 537/20

ISBN 978-960-16-8630-1

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΛΑΣΙΚΟΙ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78

ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΙΝΘΟΣ

(ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στη μητέρα μου

ΛΟΙΠΟΝ, ΑΝ ΘΕΛΕΤΕ πράγματι να τ' ακούσετε, το πρώτο που μάλλον θα θέλετε να μάθετε είναι πού γεννήθηκα, κι αν ήτανε χάλια τα παιδικά μου χρόνια, και τι κάνανε οι δικοί μου και προτού κάνουνε εμένα και τέτοια, κι όλες αυτές τις τρίχες αλά Ντέιβιντ Κόππερφιλντ, αλλά, για να σας πω την αλήθεια, καμιά όρεξη δεν έχω να πιάσω τέτοια ιστορία. Πρώτα πρώτα, το βαριέμαι αυτό το τροπάρι και, δεύτερο, οι γονείς μου θα κόψουνε από κάνα δυο φορές τις φλέβες του ο καθένας αν πω κάτι πολύ προσωπικό για πάρτη τους. Είναι πολύ μυγιάγγιχτοι με κάτι τέτοια, ειδικά ο πατέρας μου. Καλά ανθρωπάκια είναι και τέτοια –δε λέω–, αλλά είναι μυγιάγγιχτοι του κερατά. Άσε που δεν το 'χω σκοπό, διάολε, να κάτσω να σας λέω, ξέρω γω, την ιστορία της ζωής μου με το νι και με το σίγμα. Θα σας πω μονάχα για όλη κείνη την τρέλα που μου 'λαχε κοντά στα περσινά Χριστούγεννα, λίγο προτού κλατάρω και με κουβαλήσουν εδώ πέρα να κουλάρω. Θέλω να πω, τα ίδια είπα και στον Ντι Μπι, κι αυτός στην τελική είναι αδερφός μου και τέτοια. Στο Χόλλυγουντ μένει ο Ντι Μπι, όχι δηλαδή και πολύ μακριά από τούτη τη χαμοκέλα, και σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο πετάγε-

ται για να με δει. Αυτός θα με γυρίσει όταν είναι να γυρίσω τον άλλο μήνα, λέω τώρα. Μόλις πήρε Τζάγκουαρ. Απ' αυτές τις εγγλέζικες φάμπρικες που πιάνεις τα διακόσια την ώρα. Ένα κάρο λεφτά έσκασε, κοντά τέσσερα χιλιάρικα. Βλέπεις, τώρα τονε φυσάει τον παρά. Δεν τα 'χε από πάντα. Όσο έμενε σπίτι, ένας κανονικός συγγραφέας ήτανε. Έχει γράψει εκείνο το αχτύπητο βιβλίο με τα διηγήματα, το *Μυστικό χρυσόψαρο*, δεν ξέρω αν τον έχετε ακουστά. Το καλύτερο διήγημα ήταν «Το μυστικό χρυσόψαρο». Λέει για έναν πιτσιρικά που δεν άφηνε κανέναν να δει το χρυσόψαρό του, επειδή το 'χε αγοράσει με δικά του λεφτά. Με πέθανε. Τώρα είναι στο Χόλλυγουντ ο Ντι Μπι, κάνει την πόρνη. Αν είναι κάτι που δε γουστάρω καθόλου, είναι το σινεμά. Κουβέντα δε θέλω ν' ακούω για δαύτο.

Θέλω να κάνω αρχή από κείνη τη μέρα που 'φυγα απ' το Πένσυ. Το Πένσυ είναι κείνο το ιδιωτικό σχολείο στο Εϊτζερστάουν, Πεννσυλβάνια. Μπορεί να το 'χει πάρει τ' αυτί σας. Μπορεί και να 'χει πάρει το μάτι σας τις διαφημίσεις του, αυτό πιο πιθανό. Θα 'ναι ίσαμε χίλια τα περιοδικά που βάζουνε τη διαφήμιση, πάντα με τον ίδιο φιγουράτο τύπο καβάλα στ' άλογο να πηδάει έναν φράχτη. Θαρρείς κι άλλη δουλειά δεν είχες στο Πένσυ απ' το να παίζεις πόλο. Άσε που άλογο ούτε από μακριά δεν είχα δει ποτέ μου στο Πένσυ. Και κάτω απ' τη φωτογραφία του τύπου με το άλογο λέει πάντα: «Από το 1888 διαπλάθουμε τους εφήβους ώστε να γίνουν λαμπροί σκεπτόμενοι άντρες». Σιγά τα λάχανα. Από διάπλαση στο Πένσυ δεν κάνουνε στάλα παραπάνω απ' ό,τι στα άλλα σχολεία. Άσε που δε γνώρισα κανέναν εκεί πέρα που να

’ναι λαμπρός ή σκεπτόμενος και τέτοια. Άντε, το πολύ δύο. Και πολλούς λέω. Κι αυτοί μάλλον έτσι θα ’τανε όταν ήρθανε στο Πένσυ.

Τέλος πάντων, μιλάμε για το Σάββατο του ματς με το Σάξον Χολ. Κι αυτό το ματς με το Σάξον Χολ το θεωρούσανε πια μεγάλη ιστορία. Ήτανε ο τελευταίος αγώνας της χρονιάς, κι αν δεν κέρδιζε το παλιο-Πένσυ, θα ’πρεπε να κάνουμε χαρακίρι και τέτοια. Θυμάμαι πως κατά τις τρεις το απόγεμα στεκόμουνα στου διαόλου τη μάνα, στην κορφή του Τόμσεν Χιλ, δίπλα σ’ εκείνο το κουφό το κανόνι που ’χε ξεμείνει από τον Πόλεμο της Ανεξαρτησίας. Αποκεί πάνω το ’βλεπες απ’ άκρη σ’ άκρη το γήπεδο, έβλεπες και τις δυο ομάδες που χτυπιόντουσαν δεξιά αριστερά. Την εξέδρα δεν την καλόβλεπες, τους άκουγες όμως που ξελαρυγγιάζονταν, δώστου ουρλιαχτά κι αλλαγμοί για το Πένσυ, μια που, εξόν από μένα, όλο το σχολείο ήτανε εκεί κάτω μαζεμένο, όσο για το Σάξον, κάτι απολειφάδια είχαν έρθει όλα κι όλα, κάτι φοφίμια, μια που οι φιλοξενούμενες ομάδες δε φέρνανε ποτέ κόσμο μαζί τους.

Πολλά κορίτσια στα ματς δεν έβλεπες ποτέ. Μόνο οι μεγάλοι επιτρεπότανε να φέρνουν μαζί τους κορίτσια. Φρίκη αυτό το σχολείο, απ’ όπου και να το πιάσεις. Εμένα μ’ αρέσει να ’μαι κάπου όπου μια φορά στο τόσο θα βλέπω και κάνα κορίτσι, δεν πά’ να ξύνουνε τα μπράτσα τους ή να φυσάνε τις μύτες τους, άντε και να χαχανίζουν και τέτοια. Κείνο το φιλαράκι η Σέλμα Θέρμερ –η κόρη του διευθυντή μας– ερχότανε όλη την ώρα στα ματς – πάντως δεν ήτανε από τα τυπάκια που σου τη βαράνε κατακούτελα. Εντάξει κορίτσι όμως, Έτυχε μια φορά να

κάτω δίπλα της στο λεωφορείο από Εϊτζερστάουν και πιάσαμε ψιλή κουβέντα. Συμπαθητική κοπέλα. Είχε μυτόγκα, και τα νύχια της ήταν καταφαγωμένα και μπλάβα τόπους τόπους, φόραγε κι από κείνα τα σουτιέν με την ενίσχυση που βγάζουνε μάτι, ήτανε λιγάκι για λύπηση. Μ' άρεσε πάντως σ' αυτήνε που δε σου σκότιζε τον έρωτα για τον μπαμπά της, τι σπουδαίος τύπος είναι, να πούμε. Μπορεί και να 'ξερε τι χοντρομαλάκας ήτανε και τι μούσι πούλαγε.

Ο λόγος που είχα στηθεί εκεί πάνω στον λόφο, αντί να είμαι κι εγώ κάτω για το ματς, ήταν πως μόλις είχα γυρίσει από τη Νέα Υόρκη με την ομάδα της ξιφασκίας. Εγώ ήμουν ο αρχηγός της ομάδας, να πούμε. Σιγά τον αρχηγό δηλαδή. Είχαμε πάει το πρωί στη Νέα Υόρκη για τον αγώνα με τη Σχολή ΜακΜπέρνυ. Μόνο που τελικά ο αγώνας δεν έγινε. Είχα ξεχάσει όλα τα ξίφη και τον εξοπλισμό και τα διάφορα στο κωλοτρένο. Δεν έφταιγα εγώ εκατό τα εκατό. Σηκωνόμουνα όλη την ώρα να κοιτάξω τον χάρτη για να ξέρουμε πού να κατέβουμε. Οπότε γυρίσαμε μπρος πίσω στο Πένσυ κατά τις δυόμισι αντί για το βραδάκι. Σε όλο το ταξίδι της επιστροφής η ομάδα με είχε εξοστρακίσει. Πλάκα είχε, από μια άποψη.

Ο άλλος λόγος που δεν ήμουνα κάτω στο ματς ήταν γιατί θα πήγαινα να πω ένα αντί στον μπαρμπα-Σπένσερ, τον καθηγητή μου στην ιστορία. Ήτανε γριπιασμένος, και σκέφτηκα πως δε θα τον ξανάβλεπα ώσπου ν' αρχίσουνε οι διακοπές των Χριστουγέννων. Μου είχε γράψει κι ένα σημείωμα, πως ήθελε να με δει προτού γυρίσω σπίτι. Ήξερε ότι δε θα ξαναγύριζα στο Πένσυ.

Α, ναι, αυτό λησμόνησα να σας το πω. Μου 'χανε δώ-

σει τα παπούτσια στο χέρι. Δε θα ξαναγύρινα μετά τις διακοπές, γιατί είχα πατώσει σε τέσσερα μαθήματα και δεν έλεγα να στρωθώ με τίποτα στο διάβασμα. Με προειδοποιούσαν όλη την ώρα να στρωθώ να διαβάσω –ειδικά στα μισά των τριμήνων, όταν έρχονταν και οι γονείς μου για να δούνε τον μπαρμπα-Θέρμερ–, αλλά πού εγώ. Κι έτσι πήρα πόδι. Το συνηθίζουνε στο Πένσυ να πετάνε έξω κι από κάποιον, συχνά πυκνά. Είναι πολύ ψηλά στην κατάταξη των σχολείων το Πένσυ. Σοβαρά μιλάω.

Τέλος πάντων, ήτανε Δεκέμβρης και τέτοια, κι έκανε ένα κρύο, φαρμάκι, ειδικά σ' αυτό το κωλοψωμάκι. Και να 'χω μαζί μου μονάχα ένα μπουφάν, κι ούτε γάντια ούτε τίποτα. Την προηγούμενη βδομάδα μου 'χανε βουτήξει από το δωμάτιό μου το καμηλό πανωφόρι μου, και μες στην τσέπη είχα και τα γάντια μου με τη γούνινη επένδυση και τέτοια. Είναι γεμάτο κλεφτρόνια το Πένσυ. Πολλά παιδιά ήτανε από πολύ πλούσιες οικογένειες, όμως από κλεφτρόνια άλλο τίποτα. Όσο πιο ακριβό είναι το σχολείο, τόσο πιο πολλά κλεφτρόνια έχει – δεν κάνω πλάκα. Τέλος πάντων, στεκόμουνα δίπλα στο κουφό κανόνι, παρακολουθούσα το παιχνίδι, κι είχε παγώσει ο κώλος μου. Αν και δεν το πολυπρόσεχα το παιχνίδι. Ο λόγος που τριγυρούσα εκεί πάνω ήταν πως προσπαθούσα να έχω μια αίσθηση αποχαιρετισμού. Πάει να πει πως, από τόσα σχολεία κι από τόσα μέρη απ' όπου πέρασα κι έφυγα, δεν το 'χα πάρει πρέφα πως έφευγα. Μου τη βάραι αυτό. Δε με νοιάζει αν το αντίο είναι θλιμμένο ή κακιωμένο, εκείνο που θέλω είναι, άμα φεύγω από κάπου, να ξέρω ότι φεύγω. Άμα δεν το ξέρεις, είναι ακόμη χειρότερα.

Τυχερός ήμουνα. Στα καλά καθούμενα μου κατέβηκε μια ιδέα που μου 'δωσε να καταλάβω πως έφευγα, διάολε, αποκεί μέσα. Μου 'ρθε ξαφνικά στον νου εκείνη η φορά. Οκτώβρης θα 'τανε, που εγώ και ο Ρόμπερτ Τίτσερ και ο Πολ Κάμπελ ρίχναμε πάσες με μια μπάλα έξω από το κτίριο. Καλά παιδιά αυτοί οι δυο, ειδικά ο Τίτσερ. Κόντευε η ώρα για το δείπνο, είχε σκοτεινιάσει για τα καλά, αλλά εμείς δώστου και ρίχναμε πάσες. Όλο και σκοτεινίαζε, ώσπου καλά καλά δεν τη βλέπαμε πια την μπάλα αλλά δε λέγαμε να σταματήσουμε. Τελικά όμως αναγκαστήκαμε. Ο καθηγητής που μας έκανε βιολογία, ο κύριος Ζαμπίζι, έβγαλε το κεφάλι του από το παράθυρο του σχολείου και μας είπε να πάμε στους κοιτώνες μας και να ετοιμαστούμε για φαγητό. Τέλος πάντων, άμα θυμάμαι κάτι τέτοια, το έχω στο τσεπάκι το αντίο σε πρώτη ζήτηση – τις πιο πολλές φορές, τουλάχιστο. Με το που το βρήκα, έκανα στροφή κι άρχισα να τρέχω κατά κάτω, από την άλλη πλευρά του λόφου, κατά το σπίτι του μπαρμπα-Σπένσερ. Δεν έμενε στο campus αυτός. Έμενε στην Άντονι Γουέιν Άβενιου.

Έφτασα τρέχοντας ίσαμε την κεντρική πύλη, κι εκεί κοντοστάθηκα μια στιγμή να ξελαχανιάσω. Λαχανιάζω με το παραμικρό, αν θέλετε να ξέρετε. Από τη μια γιατί καπνίζω σαν φουγάρο – δηλαδή κάπνιζα. Με υποχρέωσαν να το κόψω. Από την άλλη, πέρσι έριξα μπόι, δεκαεφτά πόντους. Αυτός είναι και ο λόγος που παρά τρίχα να πάθω φυματίωση και με κουβαλήσανε εδώ πέρα για ένα σωρό τσεκάπ και τέτοια. Κατά τα άλλα, από υγεία, καλά είμαι.

Τέλος πάντων, με το που ξελαχάνιασα, πέρασα απέναντι στον μεγάλο δρόμο, τον 204. Είχε πάγο, διάολε, και

παραλίγο να σπάσω τα μούτρα μου. Για να λέμε την αλήθεια, καλά καλά δεν ήξερα γιατί έτρεχα – μάλλον το 'χα ανάγκη, φαίνεται. Όταν πια πέρασα απέναντι, ένιωσα σαν να εξαφανιζόμουνα. Ήταν από εκείνα τα κουλά απογέματα, απίστευτα κρύο, ούτε ήλιος ούτε τίποτα, και κάθε φορά που περνούσες απέναντι ένιωθες πως εξαφανιζόσουνα.

Μάγκα μου, τσακίστηκα να χτυπήσω το κουδούνι σαν έφτασα στο σπίτι του μπαρμπα-Σπένσερ. Είχα ξυλιάσει πια. Με πονούσανε τ' αυτιά μου, και τα δάχτυλά μου ίσα που τα κουνούσα. «Άντε, άντε λοιπόν» φώναξα σχεδόν, «ας ανοίξει κάποιος την πόρτα». Τελικά μου άνοιξε η κυρία Σπένσερ. Υπηρέτρια και λοιπά δεν είχανε, μια ζωή μόνοι τους ανοίγανε την πόρτα. Δεν τον φουσάγανε τον παρά.

«Χόλντεν!» έκανε η κυρία Σπένσερ. «Χαίρομαι που σε βλέπω! Έλα μέσα, αγαπητέ. Ψόφησες από το κρύο;» Μάλλον, λέω, χάρηκε που με είδε. Με συμπαθούσε. Τουλάχιστον έτσι νόμιζα.

Μάγκα μου, κι εγώ δεν ξέρω για πότε μπήκα μέσα. «Πώς είστε, κυρία Σπένσερ;» είπα. «Πώς είναι ο κύριος Σπένσερ;»

«Δώσε μου το μπουφάν σου, αγαπητέ» μου είπε. Δεν είχε ακούσει που τη ρώτησα για τον κύριο Σπένσερ. Ήταν κομμάτι περήφανη στ' αυτιά.

Κρέμασε το μπουφάν στην ντουλάπα του χολ, κι εγώ έστρωσα μια στάλα τα μαλλιά μου. Τα κόβω συχνά πυκνά σχεδόν γουλί και δε θέλουνε πολύ χτένισμα. «Πώς είστε, κυρία Σπένσερ;» την ξαναρώτησα, πιο δυνατά αυτή τη φορά, για να μ' ακούσει.

«Είμαι πολύ καλά, Χόλντεν». Έκλεισε την ντουλάπα. «Εσύ πώς είσαι;» Από τον τρόπο που με ρώτησε, έπιασα στον αέρα πως ο μπαρμπα-Σπένσερ της είχε πει ότι με είχαν ξαποστείλει.

«Καλά είμαι» της είπα. «Ο κύριος Σπένσερ πώς είναι; Του πέρασε η γρίπη;»

«Να του πέρασε; Αχ, Χόλντεν, κάνει σαν – κι εγώ δεν ξέρω τι... Στο δωμάτιό του είναι, αγόρι μου. Πήγαινε να τον δεις».

ΕΙΧΕ Ο ΚΑΘΕΝΑΣ το δωμάτιό του και τέτοια. Εβδομη-
ντάρηδες κι οι δυο τους, μπορεί και παραπάνω. Είχανε
τον τρόπο τους να τα περνάνε καλά, παρ' όλη την ηλικία –
κομμάτι κρυόκωλα, βέβαια. Μπορεί ν' ακούγεται κακια-
σμένη αυτή η κουβέντα, το ξέρω, αλλά, σας το λέω, μόνο
κακιασμένη δεν είναι. Θέλω να πω, τον σκεφτόμουνα
συχνά τον μπαρμπα-Σπένσερ, κι άμα τον παρασκεφτό-
σουνα, σκεφτόσουνα τι στα κομμάτια θέλει και ζει. Ενωώ
πως ήτανε σωρός κουβάρι από το καμπούριασμα, τον
έβλεπες να στέκεται στην τάξη και φρίκαρες, άμα του
'πεφτε η κιμωλία από τον πίνακα, έπρεπε να σηκωθεί
κάποιος από την πρώτη σειρά να τη μαζέψει και να του
τη δώσει. Φοβερό, κατά τη γνώμη μου. Αν όμως τον σκε-
φτόσουνα με μέτρο και δεν το παράκανες, το 'πιανες πως
δεν τα βόλευε κι άσκημα. Μια Κυριακή, να πούμε, που
είχαμε πάει μερικοί από το σπίτι του να μας κεράσει
ζεστή σοκολάτα, μας είχε δείξει την αρχαία, φθαρμένη
κουβέρτα Ναβάχο που 'χαν αγοράσει με την κυρία Σπέν-
σερ από έναν Ινδιάνο στο Γελοουστόουν Παρκ. Το 'βλεπες
πως την είχε φχαριστηθεί με την ψυχή του εκείνη την
αγορά. Να τι θέλω να πω. Πάρε, ας πούμε, ένα ραμολί

σαν τον μπαρμπα-Σπένσερ, και κοίτα πώς τη βρίσκει με μια κουβέρτα που αγόρασε.

Η πόρτα του ήταν ανοιχτή, αλλά εγώ έτσι κι αλλιώς χτύπησα, από ευγένεια, ξέρω γω, και τέτοια. Τον είδα πού καθότανε. Καθότανε στη μεγάλη δερμάτινη πολυθρόνα, κουκουλωμένος ίσαμε τον λαιμό με την κουβέρτα που λέγαμε. Με το που χτύπησα, σήκωσε το κεφάλι και κοίταξε. «Ποιος είναι;» φώναξε. «Ο Κόλφιλντ; Έλα μέσα, αγόρι μου». Εκτός τάξης, μια ζωή φώναζε. Ώρες ώρες σου βαρούσε στα νεύρα.

Δεν πρόλαβα καλά καλά να μπω, και το μετάνιωσα που είχα πάει. Διάβαζε το *Atlantic Monthly* όπου κι αν κοίταζες, παντού χάπια και φάρμακα, μύριζε ο τόπος Βικς Σταγόνες Για Τη Μύτη. Σ' έπιανε θλίψη. Τέλος πάντων, δεν φοφάω να βλέπω άρρωστους ανθρώπους. Και το πιο θλιβερό ήταν ότι ο μπαρμπα-Σπένσερ φορούσε το άθλιο, αξιοθρήνητο μπουρνούζι του, που θα 'τανε, λέω, το βαφτιστικό του και τέτοια. Τέλος πάντων, δε γουστάρω να βλέπω τους γέρους με πιτζάμες και μπουρνούζια. Κάτι στήθια γέρικά, βουλιαγμένα, μονίμως ξέσκεπα. Και τα ποδάρια τους. Τα ποδάρια των γέρων, στις παραλίες κι αλλού, άτριχα, ασπρουλιάρικα. «Χαίρετε, κύριε» λέω. «Πήρα το σημειώμά σας». Μου είχε γράψει κείνο το σημείωμα, ζητώντας μου να περάσω να τον χαιρετήσω προτού φύγω για διακοπές, αφού δε θα ξαναγυρνούσα. «Δε χρειαζόταν να μπειτε στον κόπο. Θα 'ρχόμουνα οπωσδήποτε να σας αποχαιρετήσω».

«Κάθισε εκείδά, αγόρι μου» λέει ο μπαρμπα-Σπένσερ. Εννοούσε στο κρεβάτι.

Κάθισα. «Πώς πάει η γρίπη, κύριε;»

«Τι να σου πω, αγόρι μου, αν ένιωθα καλύτερα, θα είχα φωνάξει τον γιατρό» λέει ο μπαρμπα-Σπένσερ. Έπεσε ξερός με την εξυπνάδα του. Άρχισε να κακανίζει σαν τρελός. Όταν τελικά ήρθε στο ίσιο του, ρώτησε: «Γιατί δεν είσαι στον αγώνα; Σήμερα δεν είναι ο μεγάλος αγώνας;».

«Σήμερα. Ήμουνα. Απλά ήμουνα στη Νέα Υόρκη με την ομάδα της ξιφασκίας» λέω. Αμάν, το κρεβάτι του ήτανε πέτρα.

Εκεί ήτανε, διάολε, που άρχισε να παίρνει το σοβαρό του ύφος. Όχι πως δεν το περίμενα. «Όστε, λοιπόν, μας φεύγεις, ε;» μου κάνει.

«Μάλιστα, κύριε. Έτσι φαίνεται».

Άρχισε να κουνάει το κεφάλι του, κατά πώς το 'χε συνήθειο. Αποκλείεται να 'χετε δει στη ζωή σας άνθρωπο να κουνάει τόσο πολύ το κεφάλι του όσο ο μπαρμπα-Σπένσερ. Αποκλείεται να βγάζατε άκρη αν κουνούσε το κεφάλι του επειδή κάτι σκεφτόταν και τέτοια ή απλά επειδή ήταν ένα καλοκάγαθο γεροντάκι που δεν ήξερε πού πέφτει η μούρη του και πού ο αγκώνας του.

«Τι σου είπε ο κύριος Θέρμερ, αγόρι μου; Τα κουβεντιάσατε κάμποσο οι δυο σας, φαντάζομαι».

«Μάλιστα. Τα κουβεντιάσαμε, και πολύ μάλιστα. Θα κάθισα και δυο ώρες στο γραφείο του».

«Και τι σου είπε;»

«Ε... να, πως η Ζωή είναι ένα παιχνίδι και τέτοια. Και πως πρέπει να παίζεις κατά τους κανόνες του. Μου τα 'πε όμορφα κι ωραία. Δεν τα πήρε ούτε στιγμή στο κρανίο και τέτοια. Απλά έλεγε πως η Ζωή είναι ένα παιχνίδι και τέτοια. Ξέρετε».

«Η Ζωή είναι ένα παιχνίδι, αγόρι μου. Η Ζωή είναι ένα παιχνίδι που πρέπει να το παίζεις με τους κανόνες του».

«Μάλιστα, κύριε. Το ξέρω πως είναι. Το ξέρω».

Παιχνίδι είν' ο κώλος μου. Αν είσαι στην πάντα με τα τζίνια, ε, τότε πάω πάσο, παιχνίδι είναι, 'ντάξει – το παραδέχομαι. Αν είσαι όμως στην άλλη πάντα, εκεί που δεν υπάρχουν τζίνια, για τι παιχνίδι μιλάμε; Τζίφος. Δεν παίζει παιχνίδι αποκεί. «Έστειλε επιστολή ο κύριος Θέρμερ στους γονείς σου;» ρωτάει ο μπαρμπα-Σπένσερ.

«Είπε πως θα τους έγραφε τη Δευτέρα».

«Εσύ επικοινωνήσες μαζί τους;»

«Όχι, κύριε, δεν έχω επικοινωνήσει μαζί τους, γιατί κατά πάσα πιθανότητα θα τους δω την Τετάρτη το βράδυ που θα είμαι στο σπίτι».

«Και πώς νομίζεις ότι θα το πάρουν το νέο;»

«Να σας πω... μάλλον θα νευριάσουνε πολύ» λέω. «Με το παραπάνω. Θα 'ναι το τέταρτο σχολείο απ' όπου έχω περάσει». Κούνησα το κεφάλι μου. Το κουνάω πολύ το κεφάλι μου. «Μάγκα μου!» λέω. Και το «μάγκα μου!» το λέω συνέχεια. Από τη μια γιατί το λεξιλόγιό μου είναι άσ' τα να πάνε, από την άλλη γιατί καμιά φορά τα φερσίματά μου είναι εντελώς παιδιακίσια. Τότε ήμουνα δεκάξι, τώρα είμαι δεκαεφτά, κι ώρες ώρες φέρνομαι σαν να 'μαι δεκατριώ. Σκέτη ειρωνεία, γιατί είμαι ένα ενενήντα παρά κάτι, κι έχω και γκριζες τρίχες. Στο λόγο μου, έχω. Η μια μεριά του κεφαλιού –η δεξιά– είναι πήχτρα στην γκριζα τρίχα. Από πιτσιρίκι τις έχω. Κι όμως ώρες ώρες φέρνομαι σαν δωδεκάχρονο. Όλοι το λένε, ειδικά ο πατέρας μου. Αλήθεια είναι, ως έναν βαθμό, όχι εντελώς όμως. Ο κόσμος, βλέπετε, πάντα πιστεύει πως είναι εντε-

λώς αλήθεια κατιτί. Σιγά μην κάτσω να σκάσω, μόνο, να, ώρες ώρες βαριέμαι να τους ακούω να μου λένε να μην παιδιαρίζω. Καμιά φορά φέρομαι σαν να 'μαι πολύ μεγαλύτερος –στο λόγο μου–, όμως ο κόσμος δεν το παρατηρεί. Ο κόσμος δεν παρατηρεί τίποτα.

Ο μπαρμπα-Σπένσερ ξανάρχισε να κουνάει το κεφάλι του. Άρχισε και να σκαλίζει τη μύτη του. Έκανε πως τάχα την τσιμπούσε, μα το 'χε χώσει κανονικά το βρομοδάχτυλό του. Λέω πως μάλλον θα σκέφτηκε πως δεν έγινε και τίποτα, αφού μόνον εγώ ήμουνα μπροστά. Όχι πως μ' ένοιαζε, μόνο που είναι σκέτη αηδία να βλέπεις κάποιον να σκαλίζει τη μύτη του.

Μετά είπε: «Είχα την τιμή να γνωρίσω τη μητέρα σου και τον πατέρα σου όταν είχαν έρθει προ εβδομάδων να συζητήσουν με τον κύριο Θέρμερ. Πρώτης τάξεως άνθρωποι».

«Ναι, είναι. Είναι πολύ καλοί».

Πρώτης τάξεως. Αυτή την έκφραση την απεχθάνομαι μ' όλη μου την ψυχή. Κάλπικη κουβέντα. Κάθε φορά που την ακούω, μου 'ρχεται να ξεράσω.

Μετά, στα καλά καθούμενα, ο μπαρμπα-Σπένσερ πήρε μια έκφραση σαν να είχε να μου πει κάτι πολύ καλό, κάποια μεγάλη σοφία. Ανακάθισε κι έκανε μια κίνηση κάπως σαν να στριφογύριζε. Τελικά ο συναγερμός ήταν μπλόφα. Το μόνο που έκανε ήταν να πιάσει το *Atlantic Monthly* και να επιχειρήσει να το πετάξει στο κρεβάτι, δίπλα μου. Ξαστόχησε. Το περιοδικό έπεσε δυο σπιθαμές πιο κει, πάντως ο Σπένσερ ξαστόχησε. Σηκώθηκα, το μάζεψα και το ακούμπησα στο κρεβάτι. Και τότε, εντελώς ξαφνικά, μ' έπιασε μια ανάγκη να πάρω δρόμο αποκεί

μέσα. Ένιωθα ότι όπου να 'ταν θα 'σκαγε το φοβερό λογύδριο. Όχι πως μ' έκοφτε δα και τόσο πολύ, αλλά δεν είχα όρεξη ν' ακούω τα σχολιανά μου και να μυρίζω Βικς Σταγόνες Για Τη Μύτη και να 'χω φάτσα τον μπαρμπα-Σπένσερ με τις πιτζάμες και το μπουρνούζι του. Στο λόγο μου, καμιά όρεξη δεν είχα.

Είχα δεν είχα, άρχισε. «Τι σου συμβαίνει, αγόρι μου;» ρώτησε ο μπαρμπα-Σπένσερ. Κοφτά, για τα μέτρα του. «Πόσα μαθήματα είχες γι' αυτό το τρίμηνο;»

«Πέντε, κύριε».

«Πέντε. Και σε πόσα κόπηκες;»

«Σε τέσσερα». Μετακίνησα ελαφρώς τα κωλομέρια μου στο κρεβάτι. Στο πιο σκληρό κρεβάτι που είχα κάτσει ποτέ μου. «Στα αγγλικά τα πήγα καλά, γιατί κάτι τέτοια σαν το Μπέογουλφ και το Κύρη μου Ράνταλ Γιόκα μου τα είχα κάνει τότε που πήγαινα στο άλλο σχολείο, στο Γούτον. Θέλω να πω, δεν είχα διάβασμα για τα αγγλικά, σχεδόν καθόλου, μόνο μια στο τόσο έπρεπε να γράφω καμιά έκθεση».

Ούτε που με άκουγε. Ποτέ του δε σε άκουγε άμα του έλεγες κάτι.

«Εγώ σε έκοψα στην ιστορία γιατί δεν ήξερες απολύτως τίποτα».

«Το ξέρω, κύριε, το ξέρω. Τι άλλο να κάνατε κι εσείς;»

«Δεν ήξερες απολύτως τίποτα» επανέλαβε. Αυτό εμένα με τρελαίνει. Όταν σου επαναλαμβάνει κάποιος το ίδιο πράγμα, κι ας το έχεις παραδεχτεί με την πρώτη. Άσε που το είπε τρεις φορές. «Μα απολύτως τίποτα. Αμφιβάλλω αν άνοιξες μία φορά βιβλίο σε ολόκληρο το τρίμηνο. Πες μου, άνοιξες; Την αλήθεια θέλω».

«Ε, ας πούμε ότι έριξα κάνα δυο ματιές» είπα. Δεν ήθελα να τον πληγγώσω. Η ιστορία ήταν η ζωή του ολόκληρη.

«Ωστε έριξες κάνα δυο ματιές, έτσι;» έκανε – στάζοντας σαρκασμό. «Το... το γραπτό σου είναι εκεί πέρα, πάνω στη σιφονιέρα μου. Πάνω πάνω στη στοίβα. Το φέρνεις εδώ, σε παρακαλώ;»

Πολύ βρόμικο το κόλπο, αλλά τέλος πάντων σηκώθηκα και του το έφερα – ξέρω γω, τι άλλο να 'κανα; Μετά κάθισα πάλι σ' εκείνο το ικρίωμα που είχε για κρεβάτι. Μάγκα μου, το 'χα σκυλομετανιώσει που πέρασα να τον χαιρετήσω.

Σε πρώτη φάση έπιασε το γραπτό μου σαν να 'τανε κουράδα και τέτοια. «Ασχοληθήκαμε με τους Αιγυπτίους από τις 4 Νοεμβρίου μέχρι τις 2 Δεκεμβρίου» είπε. «Δική σου επιλογή ήταν να απαντήσεις στην προαιρετική ερώτηση αναφορικά με αυτούς. Σε ενδιαφέρει ν' ακούσεις τι απάντηση έδωσες;»

«Όχι, κύριε, όχι πολύ» απάντησα.

Παρά ταύτα, εκείνος μού τη διάβασε. Τον δάσκαλο δεν τον σταματάς με τίποτα άμα του 'χει κάτσει να κάνει κάτι. Απλούστατα το κάνει.

Οι Αιγύπτιοι ήταν μια αρχαία φυλή από τον Καύκασο που εγκαταστάθηκε σε ένα από τα βόρεια τμήματα της Αφρικής. Η τελευταία, ως γνωστόν, είναι η μεγαλύτερη ήπειρος του ανατολικού ημισφαιρίου.

Κι εγώ να πρέπει να κάθομαι και ν' ακούω όλες αυτές τις τριχές. Το ξαναείπα, πολύ βρόμικο το κόλπο.

Σήμερα το ενδιαφέρον μας για τους Αιγυπτίους είναι τεράστιο, για διάφορους λόγους. Η σύγχρονη επιστήμη συνεχίζει τις έρευνες προκειμένου να διαπιστώσει ποια ήταν τα μυστικά συστατικά που χρησιμοποιούσαν οι Αιγύπτιοι όταν σαβάνωναν τους πεθαμένους, έτσι που τα πρόσωπά τους δε σάπιζαν για αμέτρητους αιώνες. Το ενδιαφέρον αυτό αίνιγμα παραμένει πρόκληση για τη σύγχρονη επιστήμη στον εικοστό αιώνα.

Σταμάτησε το διάβασμα και άφησε το γραπτό μου. Πώς να το πω, σαν να είχα αρχίσει να τον μισώ. «Το δοκίμιό σου, αν επιχειρήσουμε να το χαρακτηρίσουμε έτσι, τελειώνει εδώ» είπε μ' εκείνη την τόσο σαρκαστική φωνή. Απίστευτο, γέρος άνθρωπος, να βγάζει τόσο σαρκασμό και τέτοια. «Παρά ταύτα, μου πέταξες και μια σημειωσούλα κάτω κάτω» πρόσθεσε.

«Το ξέρω, το ξέρω» απάντησα στα γρήγορα, μπας και τον προλάβω να μην τη διαβάσει και αυτή μεγαλοφώνως. Αλλά εκείνον δεν τον σταματούσε τίποτα. Είχε πάρει φόκο, ούτε στρακαστρούκα να 'τανε.

Αγαπητέ κύριε Σπένσερ [διάβασε μεγαλοφώνως]. Αυτά ξέρω μόνον για τους Αιγυπτίους. Δεν μπορώ να πω ότι μ' ενδιαφέρουνε και πολύ, παρότι το μάθημά σας είναι πολύ ενδιαφέρον. Πάντως δε με πειράζει αν θα με κόψετε, γιατί έτσι κι αλλιώς θα κοπώ σε όλα τα άλλα μαθήματα εκτός από τα αγγλικά. Με σεβασμό,
ΧΟΛΝΤΕΝ ΚΟΛΦΙΑΝΤ.

Άφησε πια το κωλόχαρτο και με κοίταξε σαν να με είχε

κάνει σκόνη στο πιγκ πονγκ και τέτοια. Δε νομίζω ότι θα τον συγχωρέσω ποτέ μου που μου διάβασε δυνατά αυτές τις τρίχες. Εγώ, πάντως, με τίποτα δε θα τα διάβαζα σ' αυτόν δυνατά, αν τα είχε γράψει αυτός – στο λόγο μου. Στο κάτω κάτω, εγώ αυτό το κωλοσημείωμα του το είχα γράψει για να μην το πάρει επί πόνου που θα μ' έκοβε.

«Φταίω εγώ που σ' έκοψα, αγόρι μου;» ρώτησε.

«Όχι, βέβαια, κύριε! Με κανένα τρόπο» είπα. Και τι δε θα 'δυνα, διάολε, να κόψει αυτό το «αγόρι μου».

Μόλις ξεμπερδεψε με το γραπτό, έκανε να το πετάξει στο κρεβάτι. Μόνο που και πάλι ξαστόχησε, φυσικά. Αναγκάστηκα να σηκωθώ πάλι, να το μαζέψω από κάτω και να το ακουμπήσω στο *Atlantic Monthly*. Κάθε τρεις και λίγο το ίδιο βιολί καταντάει βαρετό.

«Πες αλήθεια, αγόρι μου, εσύ στη θέση μου τι θα 'κανες;» είπε.

Τι να πω, ήτανε φως φανάρι πως ένιωθε χάλια που με είχε κόψει. Οπότε κι εγώ πλάκωσα για λίγο τις αρλούμπες. Του είπα πως ήμουνα μεγάλος κόπανος και τέτοια. Του είπα πως, αν ήμουνα στη θέση του, ακριβώς το ίδιο θα είχα κάνει κι εγώ, και πως ο περισσότερος κόσμος δεν εκτιμάει καθόλου το πόσο ζόρικη είναι η δουλειά ενός δασκάλου. Τέτοιες μπουρδες. Τις γνωστές παπάρες.

Το αστείο είναι, όμως, πως, εκεί που ξεφούρνιζα όλες αυτές τις μπουρδες, είχα αλλού το μυαλό μου. Μένω στη Νέα Υόρκη, και σκεφτόμουνα τη λιμνούλα στο Σέντραλ Παρκ, κατά νότια μεριά. Λες να είχε παγώσει όταν θα γύριζα σπίτι; Κι άμα είχε παγώσει, οι πάπιες πού θα πήγαιναν; Πού να πηγαίνουνε οι πάπιες άμα πιάνει πάγο η λίμνη; Λες να 'ρχεται κανένας να τις παίρνει με φορτηγό

και να τις πηγαίνει σε ζωολογικό κήπο και τέτοια; Ή μπας και φεύγουνε μοναχές τους;

Τελικά είμαι τυχερός. Θέλω να πω, αμολάω τις αρλούμπες μου στον μπαρμπα-Σπένσερ και ταυτόχρονα σκέφτομαι και τις πάπιες. Πλάκα έχει. Δεν υπάρχει λόγος να σκέφτεσαι και πολύ άμα μιλάς με δάσκαλο. Όμως μ' έκοψε στα καλά καθούμενα εκεί που του αράδιαζα τις μπουρδες. Το 'χε συνήθειο να κόβει τον άλλον εκεί που μιλούσε.

«Πώς νιώθεις με όλη αυτή την ιστορία, αγόρι μου; Με ενδιαφέρει να το μάθω. Με ενδιαφέρει πολύ».

«Εννοείτε για το ότι με διώχνουν από το Πένσυ και τέτοια;» έκανα. Και τι δε θα 'δυνα να σκέπαζε το βουλιαγμένο στήθος του. Δεν ήταν δα και κανένα ωραίο θέαμα.

«Αν δεν απατώμαι, είχες κάποια προβλήματα και στη Σχολή Γούτον και στο Έλκτον Χιλς». Αυτό δεν το είπε απλώς σαρκαστικά, ο τόνος του ήταν και κακιασμένος.

«Ιδιαίτερες δυσκολίες στο Έλκτον Χιλς δεν είχα» του απάντησα. «Θέλω να πω, ούτε με διώξανε αποκεί ούτε τίποτα. Πώς να σας πω, να, εγώ σηκώθηκα κι έφυγα»

«Μπορώ να μάθω τον λόγο;»

«Τον λόγο; Τέλος πάντων, είναι μεγάλη ιστορία, κύριε. Θέλω να πω, είναι κομμάτι μπερδεμένη». Δεν είχα καμιά όρεξη να κάθομαι να του λέω με το νι και με το σίγμα τι συνέβη. Έτσι κι αλλιώς, δε θα καταλάβαινε τίποτα. Άσε που δεν τον ενδιέφερε καθόλου. Μια από τις βασικότερες αιτίες που σηκώθηκα κι έφυγα από το Έλκτον Χιλς ήταν πως, όπου και να γύριζες εκεί μέσα, έβλεπες κάλπικες φάτσες. Τους τραβούσε, βλέπετε, η βιτρίνα. Είχανε, φέρ'

ειπείν, διευθυντή εκείνο τον κύριο Χάας, που μεγαλύτερο κάλπη, χειρότερο μούτρο δεν έχω ξαναβρεί μπροστά μου. Δέκα φορές χειρότερος από τον μπαρμπα-Θέρμερ. Τις Κυριακές, φέρ' ειπείν, ο μπαρμπα-Χάας τριγύριζε αποδώ κι αποκεί και αντάλλαζε χειραψίες με τους γονείς που κατέφταναν με τα αμάξια τους. Όλο γοητιλίκι και τέτοια. Αρκεί να μην έπεφτε σε τίποτα ατσούμπαλους γονιούς. Πού να δείτε πώς φερνόταν στους γονείς του συγκάτοικού μου. Θέλω να πω, αν η μάνα κάποιου παιδιού ήτανε κομμάτι βαριά ή μπανάλ και τέτοια, αν ο πατέρας ήταν από τους τύπους που φοράνε κοστούμια με θεόρατες βάτες και φτηνιάρικα ασπρόμαυρα παπούτσια, τότε ο μπαρμπα-Χάας αντάλλαζε στα γρήγορα μαζί τους χειραψία, τους έσκαγε κι ένα κάλπικο χαμόγελο και μετά έπιανε κουβέντα, μπορεί και για μισή ώρα, με κάποιους άλλους γονείς. Εγώ κάτι τέτοια δεν τα αντέχω. Με πιάνει τρέλα. Με πιάνει τέτοια μαυρίλα που τρελαίνομαι. Το μισούσα αυτό το κωλοσχολείο.

Εκείνη τη στιγμή κάτι με ρώτησε ο μπαρμπα-Σπένσερ, αλλά δεν άκουσα. Σκεφτόμωνα τον μπαρμπα-Χάας. «Ορίστε, κύριε;» είπα.

«Έχεις καθόλου τύψεις για κάτι συγκεκριμένο σε σχέση με την αναχώρησή σου από το Πένσου;»

«Ε, όλο και κάποιες τύψεις έχω. Σίγουρα... όμως όχι και πολλές. Όχι ακόμη, τουλάχιστον. Φαίνεται πως, για την ώρα, δεν το έχω καλοχωνέψει. Αργώ συνήθως να χωνέψω κάτι. Για την ώρα, το μόνο που με απασχολεί είναι να γυρίσω σπίτι μου την Τετάρτη. Είμαι κόπανος».

«Δε σε απασχολεί καθόλου το μέλλον σου, αγόρι μου;»

«Ε, όλο και με απασχολεί, από λίγο. Βέβαια με απα-

σχολεί». Το ξανασκέφτηκα και είπα: «Όχι και τόσο πολύ, τελικά. Όχι υπερβολικά, ξέρω γω».

«Να δεις που θα σε απασχολήσει» είπε ο μπαρμπα-Σπένσερ. «Θα το δεις, αγόρι μου. Θα σε απασχολήσει όταν θα είναι πολύ αργά».

Δε μου άρεσε αυτό που είπε, όπως το είπε. Θαρρείς και είχα πεθάνει και τέτοια. Πολύ καταθλιπτικό. «Μάλλον έτσι θα γίνει» είπα.

«Προσπαθώ να σου βάλω μια στάλα μυαλό σ' αυτό το ξεροκέφαλό σου, αγόρι μου. Να σε βοηθήσω προσπαθώ. Να σε βοηθήσω, αν μπορέσω».

Το εννοούσε πάντως. Φαινότανε. Έφταιγε όμως που είχαμε πιάσει ο ένας τη μια άκρη κι ο άλλος την άλλη. Αυτό ήταν. «Το ξέρω, κύριε» είπα. «Και σας ευχαριστώ πολύ. Σοβαρά μιλάω. Το εκτιμώ. Στο λόγο μου». Σηκώθηκα πια από το κρεβάτι. Μάγκα μου, ούτε για να γλιτώσω το τομάρι μου δεν καθόμουνα εκεί πέρα άλλα δέκα λεπτά. «Δυστυχώς πρέπει να πηγαίνω. Έχω αφήσει ένα σωρό πράγματα στο γυμναστήριο, πρέπει να τα μαζέψω και να τα πάρω μαζί μου. Αλήθεια». Σήκωσε τα μάτια, με κοίταξε κι άρχισε πάλι να κουνάει το κεφάλι του μ' εκείνη τη φοβερά σοβαρή έκφραση στο πρόσωπό του. Ξαφνικά τον λυπήθηκα, διάολε. Αλλά δε γινόταν να κάτσω άλλο εκεί πέρα, έτσι όπως ήμασταν ο ένας στη μια άκρη κι ο άλλος στην άλλη, κι όλο ξαστοχούσε κάθε φορά που έκανε να πετάξει κάτι στο κρεβάτι, κι ήταν και το άθλιο αρχαίο μπουρνούζι του που του άφηνε ξέσκεπο το στήθος, κι η μυρωδιά του Βικς που είχε κάτσει για τα καλά στο δωμάτιο. «Ακούστε, κύριε. Μην ανησυχείτε για μένα» του είπα. «Το λέω σοβαρά. Εντάξει θα είμαι. Απλά περ-

νάω μια φάση τώρα. Όλοι μας έχουμε τις φάσεις μας και τέτοια, έτσι δεν είναι;»

«Δεν ξέρω, αγόρι μου. Δεν ξέρω».

Μου τη δίνει άμα μου απαντάνε έτσι. «Εννοείται πως τις έχουμε, είναι βέβαιο» είπα. «Σοβαρά μιλάω. Σας παρακαλώ, κύριε, μην έχετε έγνοια για μένα». Έκανα ν' ακουμπήσω το χέρι μου στον ώμο του. «Εντάξει;» είπα.

«Δε θέλεις ένα φλιτζάνι ζεστή σοκολάτα προτού φύγεις; Η κυρία Σπένσερ θα-»

«Θα το έπινα ευχαρίστως αλλά, βλέπετε, πρέπει να πηγαίνω. Πρέπει να πάω κατευθείαν στο γυμναστήριο. Πάντως σας ευχαριστώ. Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε».

Μετά σφίξαμε τα χέρια. Κι όλες αυτές τις σαχλαμάρες. Αλλά μ' έπιασε μια θλίψη που δεν περιγράφεται.

«Θα σας γράψω ένα γραμματάκι, κύριε. Για την ώρα, προσοχή με τη γρίπη σας».

«Αντίο, αγόρι μου».

Είχα κλείσει την πόρτα πίσω μου και πήγαινα προς το καθιστικό, όταν τον άκουσα να μου φωνάζει κάτι, αλλά δεν το 'πιασα ακριβώς. Είμαι σχεδόν σίγουρος ότι μου φώναξε «Καλή τύχη!». Μακάρι να μην. Μακάρι να μην το φώναξε, να πούμε. Εγώ δε θα φώναζα ποτέ και σε κανέναν «Καλή τύχη!». Άμα το σκεφτείς, είναι σκέτη φρίκη.